

LAPSEN ASEMA

Seuraavaksi/kotiin

8. Lapset ensin! (s. 56-62)

Tee tehtävät 1., 2. ja 4.

1. Selvitä, mitä eroa on seuraavilla käsitteillä.

a) huoltaja – edunvalvoja

- Huoltaja liittyy lapsesta huolehtimiseen. Jokaisella alaikäisellä pitää olla vähintään yksi huoltaja. Alaikäisen huoltaja on samalla myös hänen edunvalvojansa.
 - Lastensuojelutapauksissa lapselle voidaan määrätä erillinen edunvalvoja, jos huoltajan katsotaan olevan asiassa esteellinen.
- Edunvalvoja määrätään täysi-ikäiselle, joka ei kykene huolehtimaan itsestään esimerkiksi terveydellisistä syistä.

Lisäksi...

Huoltajuus:

- Päättyy lapsen täyttäessä 18 v.
 - Voi joutua kustantamaan koulutusta
- Huoltaja/holhooja, ero?
 - Huoltaja tarkoittaa oikeustieteessä henkilöä, joka vastaa lapsen hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja huolenpidosta.
 - Holhooja tarkoittaa (oikeustiede) alaikäisen tm. holhouksenalaisen edustajaa ja asioiden hoitajaa = edunvalvoja.

1. Selvitä, mitä eroa on seuraavilla käsitteillä.

b) sijaisvanhempi – lähivanhempi

- Sijaisvanhemmuus liittyy tapauksiin, joissa alaikäinen on tilapäisesti sijoitettuna oman kotinsa ulkopuolelle. Sijaisvanhempana voi toimia esim. lapsen sukulainen, muu läheinen tai vapaaehtoinen aikuinen.
- Lähivanhempi on se lapsen vanhemmista, jonka luona hän asuu, jos vanhemmat eivät asu yhdessä.

1. Selvitä, mitä eroa on seuraavilla käsitteillä.

c) isyysolettama – isyyskanne

- Isyysolettama tarkoittaa tilannetta, jossa avioliitossa elävä nainen synnyttää lapsen. Hänen puolisonsa oletetaan olevan lapsen isä ilman erillistä tunnustamista.
- Isyyskanne koskee isyysvahvistamista tai kumoamista. Kanteen voi tapauksesta riippuen nostaa lapsi, mies tai äiti.
- Ks. esim. laki24.fi/isyyskanne

ISYYYS - t. 26 (YO2003K), t. 28 (YO2000K) ja 30 (YO2008K)

1. **Isyysolettama** (avioliitto).
 2. **Isyyden tunnustaminen** (avoliitto).
 3. **Isyyden vahvistaminen** avioliiton ulkopuolella syntyneillä lapsilla, jos ei ole tunnustusta:
 - **lastenvalvojan järjestettävä neuvottelu**
 - **joko isän tunnustus tai isyysskanne** → **oikeuden päätös**
 - tunnustus lastenvalvojalle, henkikirjoittajalle tai notaarille (Neuvolat!)
 - **Jos ei tunnustusta, oikeuslääketieteelliset tutkimukset**
 - esim. veriryhmätestit tai dna-testi
- **Isyysolettamus voidaan kumota oikeuden päätöksellä.**

Isyyden vahvistaminen

Avoliitossa isyyttä ei tarvitse vahvistaa, aviopuoliso on automaattisesti lapsen isä (isyysolettama).

Avoliitossa lapsen isä voi tunnustaa isyytensä ennen lapsen syntymää äitiysneuvolassa, jossa myös äidin on oltava paikalla ja molempien on todistettava henkilöllisyytensä lapsen syntymän jälkeen tunnustamisen vastaanottajalle, esimerkiksi lastenvalvojalle, joka toimittaa tarvittavat tiedot Digi- ja väestötietovirastoon, jossa isyys vahvistetaan.

Isyyden kumoaminen

- 1. Joku muu mies kuin lapsen äidin aviomies tunnustaa avioliiton aikana syntyneen lapsen omaksi lapsekseen. Lapsen äidin ja tämän aviomiehen pitää hyväksyä tämä.**
- 2. Aviopari pyytää lastenvalvojaa selvittämään isyyden ennen kuin lapsi on kuuden kuukauden ikäinen. Selvitys tehdään DNA-tutkimuksella.**

Lapsen isyys hedelmöityshoidon yhteydessä

- Jos lapsi syntyy avioliitossa hedelmöityshoidon avulla, aviomies on automaattisesti lapsen isä.
- Jos henkilö on saanut yhdessä lapsen äidin kanssa hedelmöityshoitoa ja lapsi syntyy hedelmöityshoidon avulla, henkilön isyys vahvistetaan Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä. Tämä edellyttää, että henkilö on isänä antanut kirjallisen suostumuksensa.
- Kun hedelmöityshoitoa on annettu vain lapsen äidille, henkilön isyys voidaan vahvistaa:
 - jos henkilö on kirjallisesti suostunut isyyden vahvistamiseen luovuttaessaan siittiöitä .
 - jos henkilö on yhteisymmärryksessä lapsen äidin kanssa kirjallisesti sopinut, että isyys vahvistetaan hoidon jälkeen.

Isyyden tunnustaminen

- **Isyysolettama**
 - avioliiton perusteella
- **Isyyden vahvistaminen**
 - a) tunnustaminen ja maistraatin hyväksyntä
 - b) tuomioistuimen päätös
- **<http://www.lskl.fi>**
- **Kouvolan lastenvalvoja**

2. Isyyden oikeusvaikutukset:

1.oikeus saada elatusta isältään
kunnes täyttää 18 v.

2.perintöoikeus

3.oikeus perhe-eläkkeeseen, jos isä
kuolee

4.oikeus tavata sitä vanhempansa,
jonka luona hän ei asu. Isällä oikeus
osallistua päättämiseen.

5.mahdollisuus isän sukunimeen

6.mahdollisuus muuttaa huoltaja

- Lapsen huoltajana on äiti vahvistamisen jälkeenkin, mikäli vanhemmat eivät sovi toisin tai tuomioistuin asiasta toisin päättä.

2. Mitä oikeudellisia vaikutuksia isyydellä on isälle ja lapselle?

Isälle:

- **velvollisuus osallistua lapsen elatukseen**
- **Jos isä on myös lapsen huoltaja, hänellä on oikeus päättää lasta koskevista asioista, kuten kasvatuksesta, koulutuksesta ja asuinpaikasta.**

Lapselle:

- **Lapsi voi saada isänsä sukunimen.**
- **oikeus tavata isäänsä ja pitää häneen yhteyttä**
- **isän ja isän puoleisen suvun periminen**
- **Lapsi voi saada perhe-eläkettä, jos isä kuolee.**

Isyyden vahvistamisen oikeusvaikutukset

- Isyyden vahvistamisen kautta syntyy **oikeudellisesti pätevä sukulaisuussuhde**.
- Lapsella on **oikeus saada elatusta** isältään kunnes täyttää 18 vuotta.
 - Koulutuksen kustantaminen
- Lapsi perii isänsä ja isänpuoleiset sukulaiset ja näillä on **perintöoikeus** lapseen nähden.
- Lapsella on **oikeus perhe-eläkkeeseen**, jos isä kuolee.
- Lapsella on **oikeus tavata** sitä **vanhempaansa**, jonka luona hän ei asu.
- Avioliiton ulkopuolella syntynyt lapsi saa syntyessään sen sukunimen, joka äidillä on lapsen syntymän hetkellä. Voidaan muuttaa **isän sukunimeksi**.
- **Lapsen huoltajana on äiti** vahvistamisen jälkeenkin, mikäli vanhemmat eivät sovi toisin tai tuomioistuimella asiasta toisin päätä.

Lasten asema erossa

- **Sovittava;**
 - lasten huolto
 - elatusmaksut
 - tapaamisoikeudet
- Puoliso, jonka luo lapset jäävät asumaan, saa ***elatusapua*** toiselta puolisoilta sekä avio- että avoeroissa
- Elatusapu määritellään avio- ja avoeron yhteydessä
 - Maksu yleensä kerran kuukaudessa
 - Elatusapuja korotetaan kerran vuodessa ***elinkustannusindeksin*** mukaan

Rekisteröity parisuhde

- **Avioliiton oikeusvaikutukset**
- **Ei nimilakia eikä adoptiota (paitsi perheen sisäinen 15.5.2009 alkaen)**
- **Tasa-arvoinen avioliittolaki eduskuntaan 13.12.2013**
- **Hyväksyttiin 12.12.2014**
- **Voimaan maaliskuussa 2017.**

Onko nimi hyväksyttävä?

Etunimeksi voidaan hyväksyä vain nimi tai etunimistä muodostettu kokonaisuus, joka ei ole:

- 1) omiaan aiheuttamaan pahennusta
- 2) omiaan aiheuttamaan haittaa
- 3) etunimeksi ilmeisen soveltumaton

Etunimeksi voidaan hyväksyä vain nimi, joka:

- 1) muodoltaan, sisällöltään ja kirjoitusasultaan vastaa vakiintunutta etunimikäytäntöä
- 2) on vakiintunut samalle sukupuolelle
- 3) ei ole ilmeisen sukunimityyppinen

Lisäksi on vielä poikkeusperusteita, jotka koskevat esimerkiksi ulkomaisia nimiä.

Lähde: Etu- ja sukunimilaki

4. Kata Kimppainen saa Jesse Soolon kanssa lapsen, jonka etunimeksi tulee Jenny. Mitä vaihtoehtoja on lapsen sukunimeksi, jos

a) Kata ja Jesse ovat avioliitossa

- **Jenny Kimppainen**
- **Jenny Soolo**
- **Jenny Kimppainen Soolo**
- **Jenny Kimppainen-Soolo**
- **Jenny Soolo Kimppainen**
- **Jenny Soolo-Kimppainen**

Etu- ja sukunimilaki: ”-- lapsen sukunimeksi voidaan valita jommankumman vanhemman sukunimi tai vanhempien sukunimistä muodostettu sukunimiyhdistelmä.”

4. Kata Kimppainen saa Jesse Soolon kanssa lapsen, jonka etunimeksi tulee Jenny. Mitä vaihtoehtoja on lapsen sukunimeksi, jos

b) Kata ja Jesse ovat avoliitossa, ja Jesse on tunnustanut lapsen

- **Samat vaihtoehdot kuin edellä, koska olennaista on huoltajien määrä eikä se, elävätkö he avioliitossa.**

4. Kata Kimppainen saa Jesse Soolon kanssa lapsen, jonka etunimeksi tulee Jenny. Mitä vaihtoehtoja on lapsen sukunimeksi, jos

c) Kata ja Jesse ovat avoliitossa, mutta Jesse ei ole tunnustanut lasta

• Jesse ei ole lapsen huoltaja, joten sukunimi tulee äidin mukaan: Jenny Kimppainen.

4. Kata Kimppainen saa Jesse Soolon kanssa lapsen, jonka etunimeksi tulee Jenny. Mitä vaihtoehtoja on lapsen sukunimeksi, jos

d) Kata ja Jesse eivät pääse yhteisymmärrykseen lapsen sukunimestä

- **Jenny Kimppainen:**
- **”Jos ilmoitusta alaikäisen sukunimestä ei ole tehty määräaikaan mennessä, maistraatti lähettää huoltajalle kehotuksen ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi.**
- **Jos ilmoitusvelvollisuutta ei ole täytetty kohtuullisessa ajassa kehotuksesta, alaikäinen saa hänet synnyttäneen vanhemman sukunimen tai, ellei se ole tiedossa, hänen toisen vanhempansa sukunimen.”**

4. Kata Kimppainen saa Jesse Soolon kanssa lapsen, jonka etunimeksi tulee Jenny. Mitä vaihtoehtoja on lapsen sukunimeksi, jos

e) lapsi on perheen toinen, ja ensimmäisen lapsen sukunimi on Soolo?

- Jenny Soolo (sukunimen on oltava sama kuin täyssisaruksella).**

Uusi nimilaki 2019 alkaen

www.hs.fi

valtioneuvosto.fi

www.kotus.fi

- **neljä etunimeä**
- **molemmat puolisot voisivat ottaa kaksoisnimen**
 - sukunimien järjestys ja niiden välisen yhdysmerkin käyttäminen olisi itse päätettävissä
- **pitkäkestoisessa avoliitossa olevilla yhteinen sukunimi – myös rekisteröity parisuhde**
- **lapsilla molempien vanhempien sukunimet yhdistävä kaksoisnimi**
 - Sukunimiyhdistelmää ei saa muodostaa kuin kahdesta sukunimestä. Jos lapsi haluaa tulevaisuudessa puolisonsa sukunimen, hän voi päättää, kumman omista sukunimistään pitää.